

**Civilni opazovalci za zdravje in okolje: iniciativa za
odgovornost in trajnostni razvoj**
Civic Observers for Health and Environment: Initiative for
Responsibility and Sustainability
COHEIRS

Državlјanska odgovornost in trajnostni razvoj

Poročilo o delavnici

Šolski center Novo mesto
21. 11. 2013

Program delavnice

15.00 – 16.00 Prihod in registracija udeležencev

16.00 – 17.00 Uvodni prispevki

- **Poročilo o 1. delavnici: Zdravje in okolje**
(Tomaž GOLOB, Društvo Novo mesto)
- **Odgovornost do okolja je pravica in je dolžnost**
(Izidor JERALA, univ. dipl. inž. kraj. arh., podsekretar za prostorsko načrtovanje, Urad za prostor, Mestna občina Novo mesto)
- **Družbena in osebna odgovornost pri ravnanju z odpadki**
(dr. Jani ZORE, univ.dipl.inž., Višja strokovna šola, Šolski center Novo mesto)

17.00 – 17.15 Odmor

17.15 – 18.55 Debate po metodi svetovne kavarne*

*Pri vsakem izmed omizij poteka razprava na določeno temo. Udeleženci vsakih 20 minut zamenjajo omizje in s tem temo; moderator omizja pa ostaja ves čas isti, nove goste seznanjajo z ugotovitvami prejšnjih in z njimi nadaljuje debato. Debata se tako z vsako menjavo skupine poglablja.

1. **Kakšna je vloga NVO na področju državlanske vzgoje?**
Moderatoriki: Maja Žunič Fabjančič in Tina Blažič (Društvo za razvijanje prostovoljnega dela Novo mesto)
2. **Kako lahko IKT (informacijsko komunikacijske tehnologije) pripomorejo k naši osebni in državlanski odgovornosti (vzgoji)?**
Moderatorica: Marjeta Ferkolj Smolič (Društvo prijateljev mladine Mojca)
3. **Ali razumemo pomen samooskrbe s hrano in njene trajnostne pridelave?**
Moderator: dr. Jože Podgoršek (Grm Novo mesto-center biotehnike in turizma)
4. **Ali smo lahko/znamo biti trajnostni potrošniki?**
Moderator: Mitja Simič (Društvo Novo mesto)
5. **Ali odgovorno ravnamo z odpadki?**
Moderator: Goran Makar (Šolski center Novo mesto – Varstvo okolja in komunale)

18.55 – 19.15 Odmor

19.15 – 20.00 Poročila z debat in zaključne ugotovitve

Poročilo o delavnici

Vrsta delavnice: 2. lokalna delavnica v Novem mestu v okviru projekta COHEIRS (*Civic Observers for Health and Environment: Initiative for Responsibility and Sustainability/ Civilni opazovalci za zdravje in okolje: iniciativa za odgovornost in trajnostni razvoj*).

Kraj in datum delavnice: Šolski center Novo mesto, četrtek, 21. novembra 2013.

Vodja delavnice: Tomaž Golob, *predsednik Društva Novo mesto*.

Partnerji v projektu: Nosilec projekta, ki ga v okviru programa Evropa za državljane sofinancira Evropska komisija, je mednarodna organizacija ALDA s sedežem v francoskem Strasbourgu, v projektu pa sodeluje sedemnajst partnerjev iz dvanajstih evropskih držav, med njimi tudi Društvo za razvijanje prostovoljnega dela v sodelovanju z Društvom Novo mesto.

Trajanje projekta: 15. april 2013 – 14. april 2014.

Cilji projekta: V letošnjem letu na predlog Evropske komisije obeležujemo leto zraka. Njegova kakovost vpliva na zdravje ljudi in na podnebne spremembe.

Cilj projekta je zagotoviti primerno raven okoljske in zdravstvene zaščite ter spodbuditi aktivno udeležbo državljanov na področjih okolja in zdravja na lokalni, nacionalni in evropski ravni.

S projektom COHEIRS želimo:

- spodbuditi državljane k prostovoljnemu delu v korist skupnosti;
- krepiti evropsko pripadnost državljanov;
- spodbujati reševanje okoljskih in zdravstvenih vprašanj na lokalnem in evropskem nivoju;
- spodbujati okoljsko prijazne politike;
- promovirati medkulturni dialog;
- prispevati k vključenosti družbi.

Društvo za razvijanje prostovoljnega dela Novo mesto in Društvo Novo mesto zato pozivata zainteresirana društva in posameznike, ki želijo biti aktivni v svojem okolju in prispevati svoj delež k bolj kakovostnemu življenjskemu prostoru Novega mesta, da se vključijo v projekt kot bodoči opazovalci. Skupine opazovalcev bodo pod vodstvom projektnih partnerjev nadzorovale stanje lokalnega okolja in bile pri tem še posebej pozorne na tiste vire onesnaževanja, ki imajo neposredne škodljive vplive na naše

zdravje. Po drugi strani pa bodo z evropskimi projekti aktivno vključene v mednarodno omrežje, ki jim bo nudilo oporo pri njihovih prizadevanjih, zagovarjalo njihove pravice na evropskem nivoju in koordiniralo izdelavo priporočil, ki bodo posredovana odgovornim inštitucijam na lokalnem, nacionalnem in evropskem nivoju.

V podporo pozivu bo Društvo za razvijanje prostovoljnega dela v sodelovanju z Društvom Novo mesto do februarja 2014 v Novem mestu organiziralo tri delavnice na temo onesnaženega mestnega ozračja in posledično negativnih vplivov na zdravje prebivalcev mesta. Zaključki delavnic bodo predstavljeni lokalni skupnosti, pristojnim državnim službam in ministrstvom, partnerjem v evropskem projektu in Evropski komisiji v Bruslju.

Tema zadnje delavnice v Novem mestu:

Civilna družba, ekonomski razvoj mesta in okolje, 16. 1. 2014

Civil society, economic development and the environment (summary of two earlier workshops with the drafting and adoption of the final conclusions and recommendations for decision makers on all levels)

Kratka poročila o uvodnih prispevkih:

Tomaž Golob, predsednik Društva Novo mesto:

Vodja delavnice in lokalni koordinator projekta COHEIRS, Tomaž Golob, je podal kratko poročilo o prvi delavnici v Novem mestu, ki je potekala **24. 10. 2013** v Šolskem centru Novo mesto na temo **Zdravje in okolje v Novem mestu**. Detajlno poročilo je objavljeno na spletni strani Društva Novo mesto:

<http://www.drustvo-novo-mesto.si/novice/item/79-poro%C4%8Dilo-o-prvi-delavnici-evropskega-projekta-coheirs-v-novem-mestu>

Izidor Jerala, podsekretar za prostorsko načrtovanje, Urad za prostor, Mestna občina Novo mesto: **Odgovornost do okolja je pravica in je dolžnost**

Predavatelj je najprej opredelil udeležence pri reševanju okoljskih problemov. To so:

- strokovne inštitucije;
- javnost;
- javne inštitucije, ki vodijo postopke;
- mediji;
- okoljski obremenjevalci.

Javnost nastopa v različnih oblikah in vlogah:

- strokovne institucije;
- javne institucije, ki vodijo postopke;
- obremenjevalci;
- mediji.

Javnost je:

1. laična / posamezniki;
2. organizirana.

Je pravica tudi dolžnost?

1. dolžnosti javnosti niso pravno zavezujoče;
2. dolžnosti javnosti so zamejene samo z občimi principi prava, morale in etike, zato je pri izražanju javnega mnenja vsakdo dolžan upoštevati obče principe prava, morale in etike.

Kaj pravi Einstein? *»Najpomembnejše človeško prizadevanje je prizadevanje za moralnosti v naših dejanjih. Naše notranje ravnotežje in celo naš obstoj odvisen od njega. Samo moralnost v naših dejanjih lahko dajo lepoto in dostojanstvo življenja.«*

Odgovornost?(1)

»Odgovornost je zmožnost, sposobnost in pripravljenost odgovarjati na vprašanja. Odgovarjati preprosto za tisto, kar smo, kajti tisto, kar presega naše moči in zmožnosti, ne more biti naša odgovornost. Zatorej naj nas opogumi prav slednje.«

Z vprašanji, natančneje, z iskanjem odgovorov, rušimo osebne omejitve ali tiste, ki so z našim privoljenjem nastajale bodisi z vidikov strahu ali iz kakšnih drugih vzrokov. Kmalu takšno prizadevanje postane naše dejavno življenje in takšni osebni preizkusi v najrazličnejših okoliščinah vnesejo veliko mero kritičnosti, jasnosti in volje ter človeka soočijo z novimi spoznanji in znanji.

Odgovornost ima torej izhodišče na individualni ravni. Je predvsem osebna. V društvih je vezana na razmerja, opredeljena v statutu, ter na izide, ki se izražajo v koristnosti (preverjanje kakovosti naših storitev z ugotavljanjem zadovoljstva naših uporabnikov, članov društva in ostalih).

(1) Ksenija Pirš in Tamara Lubi, http://www.zbornica-zveza.si/sites/default/files/kongres_zbn_7/pdf/132A.pdf

Spoštovanje različnosti?(1)

»Spoštovanje različnosti« (glavna lastnost demokracije) spodbuja različne ideje in ne le isto idejo vseh, kar pomeni enoumje ter predstavlja bogat vir inovativnosti in ustvarjalnosti. Primerjanje med idejami in njihovo tekmovanje prinaša inovativnost. Sposobnost izbora ideje in sodelovanje pri njenem uresničevanju pa pomeni ustvarjalnost. Slednje je odraz sposobnosti strokovnjaka, ki sodeluje tudi, kadar je

nosilec druge ideje. Razvijati okolje, ki ustvarja tovrstno vzdušje, pomeni preprečevati odštevanje potencialov in razvijanje medsebojne soodvisnosti. Koristna uporaba različnosti je možna le med ljudmi, ki so sposobni razvijati partnerstvo. Partnerstvo med konkurenti torej pomeni izbirati med biti ali imeti.

(1) Ksenija Pirš in Tamara Lubi, http://www.zbornica-zveza.si/sites/default/files/kongres_zbn_7/pdf/132A.pdf

Zato si moramo prizadevati za večjo osebno in družbeno odgovornost deležnikov:

- strokovnih inštitucij;
- javnosti;
- javnih inštitucij, ki vodijo postopke;
- medijev;
- obremenjevalcev okolja.

In ob tem spodbujati:

- inovativnost;
- partnerstvo;
- ustvarjalnost;
- moralo, etiko in obče principe delovanja.

Dr. Jani Zore, Višja strokovna šola, Šolski center Novo mesto: Družbena in osebna odgovornost pri ravnanju z odpadki

Pri ravnanju ali širše gospodarjenju z odpadki je vedno potrebno upoštevati nekaj dejstev, ki se jih pri obravnavi določenega problema potrdi ali ovrže. Nekaj najpomembnejših med njimi je:

- odpadki nastajajo vedno in povsod;
- odpadki imajo vpliv na vse elemente okolja (vodo, tla, zrak);
- tehnično je mogoče predelati skoraj vsak odpadek, po ekonomski upravičenosti pa le nekatere;
- za odpadke je odgovoren povzročitelj ali imetnik odpadka;
- na področju gospodarjenja z odpadki je uveljavljen princip »onesnaževalec plača«.

Ker odpadki nastajajo vedno in povsod je teza o »nič odpadkih« lahko le zelo dolgoročen cilj, na dani stopnji tehnično-tehnološkega razvoja pa utopija. Odpadki namreč nastajajo tudi v najbolj primarnih dejavnostih (pridobivanje surovin, proizvodnja energije itd.) in kamorkoli v proizvodnjo verigo vračamo odpadke tam odpadki ponovno nastanejo. Tudi pri predelavi odpadkov v smislu priprave ali proizvodnje sekundarnih surovin ali proizvodnji novih izdelkov iz odpadkov nastajajo odpadki.

Odpadki imajo v vseh fazah ravnanja: zbiranje, obdelava in predelava ter odstranjevanje določen vpliv na okolje. Vrsta in intenziteta pa je odvisna od uporabljenih tehnik in tehnologij, vrste odpadka, nemalokrat pa tudi od subjektov, ki sodelujejo v posameznih fazah ravnanja. Torej gre poleg drugih objektivnih danosti hkrati za osebno odgovornost in odnos posameznika do odpadkov in okolja.

Določene vrste odpadkov je zelo težko ponovno uporabiti ali jih predelati. Vzroki so številčni: sestava materiala (npr. sestavljeni ali ti. kompozitni materiali, določene kovinske zlitine), način vgradnje v izdelek, sestavni del ali sklop (npr. elektro in elektronske komponente »zalite« v različne polimere in izolacijske materiale), nevarne lastnosti materialov in mnogi drugi. To lahko stroške obdelave in predelave odpadkov dvigne znatno nad ceno primarnih surovin. V ekonomskem vidiku problematike je zato princip onesnaževalec plača izredno pomemben. Princip se lahko uveljavi le na osnovi pravnega reda in zakonskih ureditev.

Odgovornost za odpadke je na strani povzročitelja ali imetnika odpadkov. To pa ne pomeni, da nujno vsak predeluje in odstranjuje svoje odpadke. To odgovornost lahko pogodbeno prenese na druge subjekte, ki uporabljajo odpadke kot surovine ali pa je ravnanje z odpadki njihova dejavnost (npr. Surovina, Dinos, Papirservis,). Pomembno je tudi kdo je povzročitelj odpadkov. Za določene vrste odpadkov (odpadna embalaža, odpadna motorna vozila, izrabljene avtomobilске pnevmatike, odpadna mineralna olja, elektro in elektronska oprema,) se odgovornost prenaša od končnega porabnika po proizvodnji verigi vse bolj na izvor oziroma do proizvajalca. Seveda pa s tem individualna odgovornost ni nič manjša, saj zadnji uporabnik mora tudi tovrstne odpadke ustrezno predati zbiralcem, predelovalcem, odstranjevalcem odpadkov ali v zbirno mrežo, ki je organizirana vzporedno s prodajno.

Tudi posameznik – občan ni sposoben pravilno ravnati s svojimi odpadki, zato odgovornost v njegovem imenu prevzame lokalna skupnost – občina. S tem postanejo storitve ravnanja s komunalnimi odpadki za občane obvezne in se izvajajo kot obvezne lokalne javne službe. Občina lahko storitve organizira v obliki režijskega obrata, javnega podjetja, javnega zavoda, javno zasebnega partnerstva ali podeli koncesijo.

Že iz povedanega sledi, da je potrebno problematiko odgovornosti obravnavati v več nivojih in iz različnih zornih kotov.

Politični nivo je najvišji nivo, ki deklarativno postavlja cilje. Na tem nivoju cilji v gospodarjenju z odpadki izhajajo iz načel trajnostnega razvoja:

- Zmanjšanje količin odpadkov na izvoru;
- Ponovna uporaba;
- Snovna izraba;
- Energetska izraba;
- Odlaganje čim manjših količin čim bolj inertnih odpadkov.

Politika svoje cilje uresničuje preko pravnega reda in zakonodaje. To je naslednji gospodarsko-operativni nivo. Glavni akter je zakonodajalec, posledice pa so tako v družbeno-gospodarskem okviru kot na posameznika. V ta nivo pri komunalnih odpadkih sodijo tudi občine. Zakonodajalec lahko spreminja pogoje poslovanja gospodarskih subjektov s fiskalno politiko, okoljskimi dajatvami, subvencijami in krediti, odreditvijo obveznih ravnanj z odpadki. S tehničnimi zahtevami pri ravnanju z odpadki pa posledično tudi ekonomsko vpliva na pogoje gospodarjenja v širšem pomenu.

Tehnično-operativni nivo se v skladu z zakonodajo ustrezno tehnično in organizacijsko vzpostavlja na več načinov. Gospodarski subjekti se na ekonomskih osnovah odločajo o samostojnem ravnanju z vsemi svojimi odpadki ali njihovim delom ali v celoti to pogodbeno poverijo zunanjim družbam. Tu je nedvomno v ospredju ekonomski vidik, ki pa ima na področju gospodarjenja z odpadki še druge posledice. Interes kapitala je prodaja in ta je v latentnem nasprotju s ciljem zmanjševanja količin odpadkov na izvoru. Interes kapitala se odslikava tudi v konkurenčnosti tistih, ki od drugih sprejemajo njihove odpadke, to so zbiralci, predelovalci in odstranjevalci odpadkov. Tudi njihove pogoje delovanja uravnava gospodarsko operativni-nivo. Če se ustrezno ravnanje z odpadki ne vzpostavi na ekonomskih principih ponudbe in povpraševanja je zopet gospodarsko-operativni nivo tisti, ki z regulacijo vzpostavi delovanje ravnanja z odpadki z odreditvijo obveznih ravnanj posameznim gospodarskim subjektom ali skupini subjektov, naložitvijo določenih faz ravnanja z odpadki posameznim gospodarskim subjektom, če določen odpadki nastaja le pri njem, ali izpolnjuje pogoje za ravnanje z določenim odpadkom samo posamezen subjekt, lahko pa predpiše obvezne koncesionirane dejavnosti, ki pa so bolj ali manj okrnjena tržna konkurenca.

Občine prevzemajo odgovornost za ravnanje s komunalnimi odpadki v imenu in na račun občanov. S svojimi odloki, organizacijo obvezne lokalne javne službe ravnanja s komunalnimi odpadki, tehničnimi podrobnostmi in cenami komunalnih storitev so v gospodarsko-operativnem in tehnično-operativnem nivoju pri ravnanju s komunalnimi odpadki.

Osebna odgovornost je najnižji nivo, kar pa ne zmanjšuje njenega pomena. Ravno nasprotno. Osebna odgovornost je v tehnično operativnem delu, to je na v delovnem okolju kot tudi pri ravnanju z odpadki, ki nastajajo v bivalnem okolju, to so komunalni odpadki. Trdimo lahko, da je zbiranje odpadkov najvidnejša faza ravnanja z odpadki z vidika posameznika in nestrokovne javnosti. Od njega, njegove ozaveščenosti, odgovornosti in odnosa do okolja in odpadkov je odvisno koliko odpadkov in kako kvalitetno ločene odpadke uspemo zbrati. Žal še vedno določen del (komunalnih pa tudi drugih) odpadkov ni ustrezno zbran in nemalokrat odvržen v naravi. Slaba kvaliteta ločeno zbranih odpadkov navkljub sodobnim tehnikam in tehnologijam naknadnega sortiranja in predelave oteži ali celo prepreči njihovo predelavo in uporabo.

Od postavljenih ciljev je po prioriteti najvišji »zmanjšanje količin odpadkov na izvoru« najverjetneje najtežje uresničljiv. Ekonomski interes kapitala z vsiljenimi potrošnimi

navadami in vzorci, pravila embalaranja proizvodov, neuravnotežen trg sekundarnih surovin, dolgoročni porast družbene blaginje ter materialnega standarda posameznika in drugo so nedvomno velika ovira pri doseganju tega cilja. Ni pa nepomembna tudi osebna odgovornost, ki je delno tudi ekonomsko pogojena. Ali smo za veliko število zbirnih posod za različne frakcije komunalnih odpadkov neposredno ob stanovanjskem objektu, najkvalitetnejšo dostopno predelavo, okolju prijazno odstranitev preostankov po predelavi in energetski izrabi teh odpadkov pripravljeni plačati ustrezno ceno in ali smo objekte za ravnanje z odpadki pripravljeni sprejeti v svojem okolju?

Poročila iz debatnih omizij:

1. Kakšna je vloga NVO na področju državljske vzgoje?

Moderatoriki: Maja Žunič Fabjančič in Tina Blažič (Društvo za razvijanje prostovoljnega dela Novo mesto)

Ena od osrednjih vlog NVO na področju odgovornega državljanstva z vidika varstva okolja je informiranje najširše javnosti o okoljski problematiki, zanemarljiva pa tudi ni njihova vloga na področju ne/formalnega izobraževanja, zlasti vodenja šolskih delavnic, dalje ozaveščanja širše javnosti s pomočjo raznih kampanj, na področju lobiranja, zlasti pri pripravi in sprejemanju zakonov ter na področju aktivnega sodelovanja v lokalnih skupnostih (v odborih, komisijah, delavnicah) na področju oblikovanja in sprejemanja občinskih odlokov. Pomembna je tudi njihova aktivnost na področju gospodarstva, zlasti z vidika izvajanja monitoringa nad okoljskimi onesnaževalci ter ozaveščanja odgovornih gospodarstvenikov (delavnice, okrogle mize).

NVO se tradicionalno ukvarjajo z vlogo posameznika v današnjih družbenih odnosih, posameznike povežejo v mreže ter jih poskušajo izobraziti v aktivne in odgovorne državljsane. V zadnjem času pa je pomembna vloga NVO tudi na področju mednarodnega sodelovanja in povezovanja, tako na področju evropskih socialnih skladov kot sodelovanja na mednarodnih evropskih projektih.

2. Kako lahko IKT (informacijsko komunikacijske tehnologije) pripomorejo k naši osebni in državljski odgovornosti (vzgoji)?

Moderatorika: Marjeta Ferkolj Smolič (Društvo prijateljev mladine Mojca)

Državljska odgovornost je predvsem odgovoren odnos do »skupnega«, predpogoj za to doseg tega cilja pa je osebna odgovornost. Obe obliki odgovornosti sta torej v tesni medsebojni soodvisnosti. Pri osebni odgovornosti je pomembno, da si izoblikujemo lastne etične in moralne norme in da v našem vsakodnevnem življenju

upoštevamo osnovne civilizacijske vrednote. Le tako bomo sposobni izbirati kakovostne informacije, jih ustrezno uporabljati in posredovati naprej (tudi s pomočjo socialnih omrežij) ter biti sposobni prenašati znanja na druge. To pomeni, da se bomo naučili kakovostno in odgovorno družbeno udeleževati v našem okolju, kjer pa se bomo srečali s širokim in ne povsem določenim poljem državljske odgovornosti.

Po drugi strani pa mora država zagotavljati kakovostno in zakonito informiranje javnosti kot to navsezadnje narekuje ustava. Le tako bomo lahko v naši državi spodbujali demokratične procese in uvajali pravno državo z neposrednim vplivom na vsakega državljana. V skupini so menili, da bi moral na tem področju večjo vlogo kot do sedaj odigrati izobraževalni sistem, ki žal še vedno zanemarljivo pomen državljske vzgoje.

3. Ali razumemo pomen samooskrbe s hrano in njene trajnostne pridelave?

Moderator: dr. Jože Podgoršek (Grm Novo mesto-center biotehnike in turizma)

Samooskrba s hrano je vsekakor najboljša oblika trajnostne pridelave. Vsi, ki imamo možnost si moramo prizadevati, da si hrano pridelujemo doma, na domačih vrtovih, torej, da postanemo vrtničarji. To ne velja le za podeželska temveč tudi za mestna okolja, kjer je vrtničarstvo vedno bolj razširjeno in tudi priljubljena oblika preživljanja prostega časa. Še več, mnoga evropska mesta načrtno spodbujajo tovrstno dejavnost in namenljajo določena mestna okolja pridelavi hrane. Spodbujati moramo tudi vedno večjo neposredno povezanost med kmeti in njihovimi potrošniki (tudi v obliki prodaje na domu, prodaje na tržnicah), torej brez posredovanja trgovca, kjer pa to ni mogoče, da trgovci s svojimi ekonomskimi politikami spodbujajo domače kmetijstvo, zlasti z vidika večje kakovosti tovrstnih pridelkov oz. proizvodov, ki jih zagotavljata že krajša pot in krajši čas med proizvajalcem in potrošnikom. Država bi v tem pogledu vsekakor lahko pripomogla s subvencioniranjem pridelave in prodaje ekološko pridelane hrane, tudi s ciljem zagotavljanja varnosti in neodvisnosti na področju samooskrbe s hrano. Za nas potrošnike pa je v tem pogledu pomembno, da se ponovno naučimo prehranjevati sezonsko.

Eden od perečih problemov, s katerim se bo morala bolj dorečeno kot do sedaj soočiti tudi naša država je prepoznavanje pomena lastne semenske banke. Ne smemo pozabiti, da v kolikor tega vprašanja ne bomo rešili kmalu, je to lahko vzrok velike krize na področju samooskrbe in samozadostnosti naše države že v bližnji prihodnosti. Po drugi strani pa ravno oživljanje že zapuščenih kmetijskih površin omogoča ustvarjanje novih delovnih mest in novih prehrabnih izdelkov ter spodbujanje trajnostnega razvoja tako na regionalnem kot nacionalnem nivoju, tudi v pogledu zmanjšanja ustvarjanja odpadkov z naslova transporta in embalaže.

4. Ali smo lahko/znamo biti trajnostni potrošniki?

Moderator: Mitja Simič (Društvo Novo mesto)

Udeleženci so prepričani, da smo lahko oz. znamo biti trajnostni potrošniki, kljub trenutnim neugodnim družbenim razmeram. Med ovirami je potrebno posebno omeniti nizko osveščenost prebivalstva, vse slabše socialno in ekonomsko stanje državljanov, nedostopnost trajnostnih dobrin, visoke cene tovrstnega blaga in storitev ter agresivno oglaševanje proizvajalcev nizko cenovnih in manj kakovostnih dobrin.

Največ dela nas čaka na določitvi mehanizmov tako na nivoju države kot vsakega posameznika, ki bi lahko v doglednem času spremenili tok dogajanja, še najprej v spremembi naše miselnosti in vsakodnevnih navad. Ena od rešitev je vsekakor ustanavljanje kooperativ, torej spodbujanja delovanja lokalnih ekonomij, ki bi ne samo v trajnostnem pogledu spodbudile in oživile gospodarsko delovanje v lokalnih okoljih ter bile vir zaposlovanja, temveč bi tudi pozitivno vplivale na rabo in gospodarjenje z naravnimi viri.

5. Ali odgovorno ravnamo z odpadki?

Moderator: Goran Makar (Šolski center Novo mesto – Varstvo okolja in komunale)

Udeleženci okrogle mize so ugotavljali, da je izvor odpadkov že pri proizvajalcih vsakdanjih dobrin in na trgovskih policah. Današnja potrošniška miselnost nas sili v delovanje po principu, da so za naše odpadke odgovorni drugi. Zato praviloma z odpadki ne ravnamo dovolj odgovorno in premišljeno, se pa ozaveščenost na tem področju dviguje, k čemur pripomorejo tudi vedno bolj dorečene politike lokalnih skupnosti na področju sortiranja, odvoza in predelave odpadkov. Zato je pomembno, da imamo porabniki možnosti ločevanja odpadkov že v krogu naših gospodinjestev, da so »eko otoki« locirani čim bližje našim prebivališčem ter da vsi, ki imamo te pogoje, izkoristimo možnosti kompostiranja doma.

Kljub pozitivnim premikom v zadnjem obdobju pa je situacija na tem področju daleč od idealnega. Še vedno se spopadamo s problematiko divjih odlagališč in neodgovornega ravnanja z odpadki, tako na ravni posameznika, gospodinjestev kot družb, ki gospodarijo z njimi, kar je posledica ne povsem dorečenih politik s tega področja kot tudi neupoštevanja že sprejete zakonodaje in občinskih odlokov. Da bi sledili načelom trajnostnega razvoja, bi morali na ravni celotne družbe in vsakega posameznika spremeniti dosedanjo miselnost in obenem intenzivno preverjati možnosti reševanja odpadkov že na njihovem izvoru, iskati najbolj ekološke in gospodarne rešitve za njihovo predelavo ter povečati vlogo inšpekcijskih služb.

Voditelj delavnice Tomaž Golob, predsednik Društva Novo mesto. Foto: Mitja Bukovec.

Predavatelj Izidor Jerala, podsekretar za prostorsko načrtovanje, Urad za prostor, Mestna občina Novo mesto. Foto: Mitja Bukovec.

Predavatelj dr. Jani Zore, Višja strokovna šola, Šolski center Novo mesto. Foto: Mitja Bukovec.

Udeleženci delavnice. Foto: Mitja Bukovec.

Po uvodnih predavanjih so sledile okrogle mize. Foto: Mitja Bukovec.

Moderatorica okrogle mize Tina Blažič iz Društva za razvijanje prostovoljnega dela Novo mesto zapisuje ugotovitve udeležencev. Foto: Mitja Bukovec.

